

ตีฮูองเอีย ในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรมของชาวบ้านชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี

Tee Hu Ong Eia as a Cultural Hero of the Villagers of the Sai Buri Community in Pattani Province

บัญชา เตสวน*

สาขาภาษาและวรรณคดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*e-mail: bancha.t@psu.ac.th

Bancha Tasuan

Program of Thai Language and Literature, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Prince of Songkla University

Received: November 23, 2023, Revised: March 20, 2024, Accepted: April 2, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาประเด็นท่านตีฮูองเอีย ในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรมของชาวบ้านสายบุรีในปัตตานี มีเหตุผลจากการเห็นความสงบในชุมชน โดยชาวบ้านแม่ต่างเชื้อสายเป็นคนเชื้อสายจีนและคนไทยนับถือศาสนาพุทธ ก็กลมเกลียวกันเพราะยึดถือท่านตีฮูองเอีย เป็นแบบอย่างการปกป้องถิ่นที่อยู่อาศัย บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อความหมายวีรบุรุษวัฒนธรรมของท่านตีฮูองเอีย ผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรม ที่ชาวบ้านชุมชนสายบุรีในจังหวัดปัตตานี สรรพยึดถือเป็นแบบอย่างในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรมของชุมชน การวิจัยใช้ระเบียบวิธีศึกษาวีรบุรุษวัฒนธรรมผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรมขอบเขตพื้นที่ คือ ชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี ใช้แนวคิดทฤษฎีการศึกษาเรื่องเล่าและพิธีกรรมที่สื่อความหมายวีรบุรุษวัฒนธรรม จากขอบเขตข้อมูลเรื่องของท่านตีฮูองเอีย เก็บข้อมูลโดยสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพิธีและสัมภาษณ์แบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน 4 คน และ 2) กลุ่มคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ 4 คน แบ่งเป็น 1) กลุ่มผู้ทำพิธีที่ศาลเจ้า 3 คน และ 2) กลุ่มผู้ทำพิธีที่บ้าน 5 คน การรวบรวมประเด็นเรื่องเล่าใช้การพูดคุยกับชาวบ้าน การเสนอผลการศึกษาใช้การพรรณนาวิเคราะห์เรื่องเล่าและพิธีกรรม ที่สื่อความหมายถึงท่านตีฮูองเอีย ในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรม

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนสายบุรี ปัตตานี แม้ชาวบ้านต่างเชื้อสาย ทั้งคนเชื้อสายจีน และคนไทยนับถือศาสนาพุทธ แต่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะยึดถือท่านตีฮูองเอียเป็นแบบอย่าง โดยเรื่องเล่าและพิธีกรรมถึงท่านตีฮูองเอีย สื่อความหมายถึง วีรบุรุษวัฒนธรรม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความกล้าหาญ 2) ด้านการปกป้องบ้านเมือง และ 3) ด้านความเสียสละ การศึกษานี้นำไปใช้ประโยชน์ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อปลูกฝังให้คนในชุมชน ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยมีเครื่องเชื่อมโยงจิตใจเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรม

คำสำคัญ: ตีฮูองเอีย วีรบุรุษวัฒนธรรม สายบุรี

Abstract

The study of Tee Hu Ong Eia, a cultural hero of the Sai Buri people in Pattani, was shaped by the peaceful coexistence of the local community. Despite the villagers' diverse ethnic backgrounds, including Chinese descendants and Thai Buddhists, they maintain harmonious relationships, largely due to their shared reverence for Tee Hu Ong Eia as a protector of their homeland. The research employed a methodological framework to examine cultural heroes through narratives and rituals. The scope of the study covered the Sai Buri Community in Pattani and applied theoretical concepts related to the transmission of cultural meaning through stories and rituals. Data collection involved participatory observation of rituals and semi-structured interviews. The key informants comprised (1) four Chinese descendants and (2) four Thai Buddhists, three of whom conducted rituals at shrines, while the remaining performed rituals at home. The narratives provided by the villagers were analyzed, and the findings were presented through a descriptive analysis of the stories and rituals conveying the cultural significance of Tee Hu Ong Eia.

The results indicate that, despite their ethnic differences, both Chinese descendants and Thai Buddhists in the Sai Buri Community live in peaceful coexistence, united by their shared admiration for Tee Hu Ong Eia as a cultural hero. The narratives and rituals revealed three key attributes associated with Tee Hu Ong Eia: (1) courage, (2) patriotism, and (3) sacrifice. This study contributes to the understanding of how shared cultural figures can foster social cohesion in ethnically diverse communities. It provides a framework for relevant organizations to promote intercultural harmony by emphasizing common cultural heroes as sources of collective identity and spiritual support, thereby encouraging peaceful cohabitation in diverse societies.

Keywords: Tee Hu Ong Eia; Cultural Hero; Sai Buri

บทนำ

ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เรื่องเล่าประจำถิ่น รวมถึงพิธีกรรมในชุมชน บริบททางวัฒนธรรมข้างต้นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่มีผลต่อการประกอบสร้างให้ชุมชนแต่ละแห่งมีลักษณะโดดเด่นที่ไม่เหมือนกัน เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมในด้านคติชนที่ส่งผลต่อการสร้างความสงบสุข อันเป็นแบบแผนที่น่าทางให้คนในท้องถิ่นมีแนวคิดและพฤติกรรมอันดี ส่งต่อและถ่ายทอดถึงกันจากคนรุ่นก่อนถึงคนรุ่นหลังในปัจจุบัน กล่าวได้ว่าเรื่องเล่าและพิธีกรรมมีบทบาทอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ การหล่อหลอมให้คนในชุมชนประพุดรรวมถึงมีแนวคิดเป็นแบบแผนที่ดีงาม และที่สำคัญ คือ การสะท้อนลักษณะเฉพาะอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน (Na Thalang, 2020)

เมื่อพิจารณาถึงชุมชนที่ผู้เข้าร่วมกันมีความต่างเชื้อชาติ ศาสนา แต่ที่อยู่รวมกลมเกลียวกันได้ จะพบว่า เรื่องเล่าและพิธีกรรมมีส่วนเชื่อมประสานผู้คนในท้องถิ่น โดยเฉพาะที่ผูกพันกับเรื่องเล่าวีรบุรุษวัฒนธรรมในชุมชน Wallipodom (2016) ซึ่งว่า วีรบุรุษวัฒนธรรมมีบทบาทเป็นเสมือน “ศูนย์รวมทางจิตใจของผู้คนและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้ชุมชน” ทั้งนี้ วีรบุรุษวัฒนธรรมผู้นั้น จะมีตัวตน หรืออาจเลือนลางในแง่หลักฐานระบุตัวตนช่วงอดีตก็ได้ แต่ที่สำคัญ คือ วีรบุรุษวัฒนธรรมเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องกันมาในชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คนในชุมชนจะยึดถือวีรบุรุษวัฒนธรรมผู้นั้นโดยยึดเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม การปลุกสำนึกถึงคุณความดีจากวีรกรรมของวีรบุรุษทางวัฒนธรรมนั้น ในด้านหนึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อคนในชุมชนได้ร่วมพิธีกรรมที่รำลึกถึงวีรบุรุษวัฒนธรรม หรือรูปเคารพของวีรบุรุษอันเกี่ยวข้องกับการเชิดชูคุณธรรมของวีรบุรุษวัฒนธรรม เมื่อคนในชุมชนศรัทธาและนับถือคุณธรรมด้านต่าง ๆ ของวีรบุรุษวัฒนธรรม ผ่านทางการ

ฟังเรื่องเล่าและร่วมทำพิธีกรรม ปัจจุบันเหล่านี้จะมีส่วนสร้างความกลมเกลียวกัน รวมใจคนในชุมชนให้ปฏิบัติตามแนวทางอันดีของวิบุรุษวัฒนธรรมที่ชาวบ้านในชุมชนศรัทธา

ประเด็นข้างต้นนี้น่าสนใจอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาเชื่อมโยงไปที่ “ชุมชนในตลาดสายบุรี” บริเวณเขตเทศบาลเมืองตะลุม്പัน ตำบลตะลุม്പัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ชาวบ้านในท้องถิ่นแห่งนี้มีทั้งคนเชื้อสายจีน และคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ แต่ทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็ศรัทธาในเรื่องเล่าถึงท่านดีผู้่องเอี้ย ซึ่งเป็นเรื่องเล่าประจำถิ่นในชุมชน และเล่าขานสืบต่อกันมาตั้งแต่ชาวบ้านรุ่นทวด รุ่นปู่ย่าตายาย รุ่นพ่อแม่ และส่งต่อความเชื่อความศรัทธามาถึงรุ่นลูก รุ่นหลาน ทั้งนี้ชาวบ้าน “ชุมชนในตลาดสายบุรี” บริเวณเขตเทศบาลเมืองตะลุม്പัน ตำบลตะลุม്പัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ทั้งคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ยังร่วมกันประกอบพิธีกรรมอันเกี่ยวข้องกับการเชิดชูคุณธรรมในด้านต่าง ๆ ของท่านดีผู้่องเอี้ย ในฐานะวิบุรุษวัฒนธรรม เป็นเวลาชยาวนานอย่างต่อเนื่องกว่า 4 รุ่นอายุคน

แง่มุมที่น่าสนใจนี้กระตุ้นให้ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ถึงการสื่อความหมายวิบุรุษวัฒนธรรมของท่านดีผู้่องเอี้ยผ่านทางเรื่องเล่าและพิธีกรรม ซึ่งชาวบ้านในชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี ศรัทธาถือถือเป็นแบบอย่างในฐานะวิบุรุษทางวัฒนธรรมของชุมชน บทบาทของท่านดีผู้่องเอี้ยในฐานะวิบุรุษวัฒนธรรม มีประโยชน์และคุณค่าในมิติการหล่อหลอมแนวคิดและเสริมสร้างความประพฤติกของชาวบ้านชุมชนสายบุรี ในแง่แบบแผนการอยู่ร่วมกันในท้องถิ่น การศึกษาประเด็นนี้ชี้ให้เห็นประโยชน์การสื่อความหมายวิบุรุษวัฒนธรรมในชุมชน ว่ามีผลในมิติให้คนในท้องถิ่นสามัคคีกลมเกลียวกันถึงจะมีความแตกต่างระหว่างการเป็นคนไทยเชื้อสายจีน กับคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ชาวบ้านก็ปรองดองกัน โดยเฉพาะในชุมชนสายบุรีแห่งนี้ของจังหวัดปัตตานี ก็จะเห็นชาวบ้านในพื้นที่มีสำนักกริยาคุณแลท้องถิ่น มีสำนักปกป้องชุมชนให้สงบตามแบบอย่างท่านดีผู้่องเอี้ยในฐานะวิบุรุษวัฒนธรรมของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสื่อความหมายวิบุรุษวัฒนธรรมของท่านดีผู้่องเอี้ย ผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรม ที่ชาวบ้านชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี ศรัทธาถือถือเป็นแบบอย่างในฐานะวิบุรุษทางวัฒนธรรมของชุมชน

บททวนวรรณกรรม

วิบุรุษทางวัฒนธรรม

การมีเรื่องเล่าหรือตำนานทั้งในระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่นที่กล่าวขย่องวีรชนและนำเกียรติประวัตินั้นเป็นแบบอย่างต่อการดำเนินชีวิตของชนรุ่นหลัง ประเด็นนี้ คือ วิบุรุษทางวัฒนธรรม ดังที่ Wallipodom (2016) พิจารณาว่าวิบุรุษทางวัฒนธรรม มีประเด็นสำคัญ คือ บุคคลที่ชุมชนยกย่องนั้น มีบทบาทเป็นเสมือน “ศูนย์รวมทางจิตใจของผู้คนและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้ชุมชน” ทั้งนี้ วิบุรุษทางวัฒนธรรมจะมีตัวตน หรืออาจไม่มีหลักฐานระบุตัวตนในอดีตก็ไม่ได้ สิ่งสำคัญ คือ วิบุรุษทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องราวที่เล่าขานสืบเนื่องกันมาในชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่า วิบุรุษทางวัฒนธรรมมีผลการยึดถือเป็นแบบอย่างในเกียรติประวัติหรือคุณธรรมอันส่งต่อชนรุ่นหลังตราบถึงปัจจุบัน บทบาทการกระตุ้นสำนึกถึงความดีงามจากวีรกรรมของวิบุรุษทางวัฒนธรรม ก็คือ การมีพิธีกรรม หรือรูปเคารพ หรือรูปปั้นของวิบุรุษอันเกี่ยวข้องกับการเชิดชูยกย่องคุณธรรมของวิบุรุษวัฒนธรรม เมื่อบุคคลในชุมชนมีจิตศรัทธาและนับถือคุณธรรมเด่นของวิบุรุษวัฒนธรรม ร่วมกันได้ประกอบพิธีเชิดชูความดีงามของวิบุรุษวัฒนธรรมแล้วก็จะมีส่วนเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่น และรวมจิตใจคนในชุมชนได้ปฏิบัติตามแนวทางอันดีของวิบุรุษวัฒนธรรมที่ชาวบ้านในชุมชนศรัทธา

การพิจารณาประเด็นวิบุรุษทางวัฒนธรรมและศึกษาวิจัยแง่มุมจากเรื่องเล่าในเกียรติประวัติที่มีผลให้เกิดความยกย่องเชิดชูวิบุรุษวัฒนธรรมของชนรุ่นหลัง ดังปรากฏในบทความวิจัยของ Chaiklam (2018) เรื่อง “สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช: แง่คิดจาก “วิบุรุษในวัฒนธรรมประเพณี” งานชิ้นนี้ ได้ศึกษาพระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

อย่างไรก็ตาม มีข้อค้นพบว่า พระราชประวัติของพระเจ้าตากสินมหาราชมีหลายประเด็นที่ยังคลุมเครือ สรุปไม่ได้แน่ชัด แต่ในเรื่องเล่าจากพระราชประวัติที่เกี่ยวข้องกับการกอบกู้และสร้างบ้านเมืองขึ้น ก็มีผลต่อคนไทยในปัจจุบันที่ศรัทธาและยกย่องเชิดชูพระเจ้าตากสินเป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง และเสียสละชีวิตของตนเองเพื่อกอบกู้ชาติและสร้างบ้านเมืองขึ้นอีกครั้ง

สิ่งที่น่าสนใจ คือ การศรัทธาต่อวีรบุรุษทางวัฒนธรรม มีผลต่อคนในชุมชนทั้งในด้านการสร้างบรรทัดฐานด้านความคิดและพฤติกรรมอันดีตามรอยวีรกรรมของวีรบุรุษ และมีการร่วมสร้างวัฒนธรรมเฉพาะสำหรับคนในท้องถิ่นนั้นให้มีความกลมเกลียวกัน

ความเชื่อและพิธีกรรม

ประเด็นเรื่องความเชื่อและพิธีกรรม เป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกันอย่างแนบแน่น Na Thalang (2020) พิจารณาว่าทั้งพิธีกรรมและความเชื่อเป็นเรื่องที่โยงใยสัมพันธ์กัน มีบทบาทเป็นทั้งที่พึ่งทางจิตใจแก่คนในชุมชน และยังเป็นเรื่องที่สร้างให้เกิดความศรัทธา รวมใจประชาชนเป็นความกลมเกลียว เป็นหนึ่งเดียวกันสำหรับคนในชุมชน นอกจากนี้ความเชื่อและพิธีกรรมยังส่งเสริมให้เกิดการสร้างแบบแผนในท้องถิ่นแก่คนในพื้นที่ให้มีความรู้สึกนึกคิดและแนวทางปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ประเด็นสำคัญ คือ ความเชื่อและพิธีกรรมอันเกี่ยวข้องกับความศรัทธานั้น ได้ก่อรูปเป็นลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์สำหรับคนในท้องถิ่นได้ด้วย

ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาของคนในชุมชน จนถือเป็นการก่อรูปที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่แต่ละแห่งนั้น ผลศึกษาของ Pinnukul, Singyabuth, & Sirisuk (2020) เรื่อง “ม้าทรง” ความเป็นเทพกับความเป็นมนุษย์: ปฏิบัติการในพื้นที่พิธีกรรมงานประเพณีถือศีลกินผักของจังหวัดภูเก็ต” มีความน่าสนใจที่เห็นเป็นแบบแผนการปฏิบัติ และการหล่อหลอมจิตใจคนในท้องถิ่นให้มีความศรัทธายึดถือในความดีงาม ผลการศึกษาระบุว่า พิธีกรรมถือศีลกินผักของพื้นที่ภูเก็ต ผู้คนในชุมชนจะมีความเชื่อเรื่องม้าทรงว่า เขาเป็นผู้ที่องค์เทพเลือก โดยมีหน้าที่เป็นตัวกลางติดต่อระหว่างมนุษย์กับเทพ นอกจากนี้ การกลายเป็นม้าทรงได้ ผู้มีความเชื่อต้องร่วมประกอบพิธีกรรมในความเป็นเทพกับตัวตนของตนเองที่เป็นมนุษย์ กุศลจากการเป็นม้าทรงมีความเชื่อว่าได้เพิ่มบุญแก่ตนเอง

แง่มุมสำคัญของความเชื่อและพิธีกรรม คือ การได้ร่วมสร้างแบบแผนอันมีลักษณะเฉพาะ ให้แก่ คนในชุมชนพร้อมกับได้หล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมให้คนในท้องถิ่นสำนึกประเพณีในความดีงามและเป็นที่พึ่งทางจิตใจสำหรับการบรรเทาความทุกข์ไปด้วยในคราวเดียวกัน

การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ที่สื่อความหมาย แทนความรู้สึกนึกคิดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ที่เข้าใจความหมายระหว่างกันได้ Charoensin-o-larn (2012) ชี้ว่าการรับรู้และเข้าใจความหมายอันสื่อผ่านสัญลักษณ์ เรียกว่า เป็นการศึกษาในแง่สัญลักษณ์ของมนุษย์ในสังคม สัญลักษณ์ อาจเรียกได้ว่าเป็นเครื่องหมายหรือรหัส ที่ต้องถอดความหมาย หรือตีความเพื่อเข้าใจและรับรู้ความหมาย ที่แทนสิ่งนั้น โดยมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับวัฒนธรรมในบริบทการรับรู้และเข้าใจความหมายในเรื่องรานั้น

ทั้งนี้ Chantavanich (2012) ได้เสนอทัศนะว่า สัญลักษณ์ที่สื่อความหมายอย่างเข้าใจกันได้ ในสังคมหรือชุมชนในแต่ละท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระบบความคิดในวัฒนธรรมของบริบทสังคมที่คอยกำหนดความนัยของสัญลักษณ์นั้นให้เป็นเรื่องราวที่ยอมรับและเชื่อถือสำหรับผู้คนในชุมชนแต่ละแห่ง รวมถึงสัญลักษณ์นั้นที่สื่อสารความหมายมาอย่างต่อเนื่อง และมีการส่งต่อความหมาย ความเชื่อที่แฝงอยู่ในสัญลักษณ์นั้นจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง กล่าวได้ว่า การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในชุมชน เป็นความหมายทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ มีการสร้างเรื่องราว ส่งต่อความหมาย ความเชื่อในชุมชน

สรุปได้ว่า สัญลักษณ์ที่มีการสื่อความหมาย วนเวียนอยู่ในพื้นที่ของชุมชนแต่ละแห่งนั้น มีการส่งต่อความนัยความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และยอมรับจากทัศนะของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีเรื่องราวของการถ่ายทอดความหมายสัญลักษณ์ผ่านทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ผู้คนในพื้นที่นับถือและเชื่อดึงสัญลักษณ์ที่ถูกกำหนดความหมาย โดยต้องมีการถอดรหัสหรือตีความเพื่อให้เข้าถึงความหมายของสัญลักษณ์ในท้องถิ่นหรือชุมชนแต่ละพื้นที่

เรื่องเล่ากับบทบาทในชุมชน

การเล่าเรื่องจากเค้าโครงที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต เรียกได้ว่า เป็นเรื่องเล่า ยิ่งหากมีปาฏิหาริย์ประกอบอาจกล่าวได้ว่าเป็นตำนาน ซึ่งประเด็นเรื่องข้อเท็จจริงในเรื่องเล่า นั้นไม่ถือเป็นจุดเน้นเท่ากับการส่งต่อแนวคิดที่สอดแทรกในเรื่องเล่าสู่ชนรุ่นหลังในท้องถิ่น ดังที่ Nammontree (2015) ศึกษา “เรื่องเล่าท้าวสุรนารี : การสร้างภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชาวไทยโคราช จังหวัดนครราชสีมาในบริบทของสังคมไทยร่วมสมัย” ผู้ศึกษาได้พิจารณา พบว่า เรื่องเล่าเกี่ยวกับท้าวสุรนารีของคนในท้องถิ่นโคราช จะมีแนวคิดที่แฝงเร้นถึงวัฒนธรรมเฉพาะในชุมชน ทั้งในด้านการรวมจิตใจเป็นความกลมเกลียว แน่นนี้ คือด้านจิตวิญญาณ การสร้างระบบแบบแผนในทางปฏิบัติอันคิดตามรอยตัวเอกในเรื่องเล่า คือ ท้าวสุรนารี ด้านนี้ คือ การสร้างบรรทัดฐานที่อิงทางสังคมให้คนในชุมชนได้ประพฤติตาม

บทบาทของเรื่องเล่าที่มีผลต่อคนในชุมชนยังพบในผลการศึกษาของ Panchon (2014) ศึกษา “เจ้าเสือข่านฟ้า: เรื่องเล่าวีรบุรุษในวรรณกรรมไทใหญ่” ผู้ศึกษาพิจารณาเรื่องเล่าเจ้าเสือข่านฟ้าและการดำรงอยู่ของเรื่องเล่าวีรบุรุษเจ้าเสือข่านฟ้าต่อชาวไทใหญ่ มีขอบเขตวิจัยจากเรื่องเล่าเจ้าเสือข่านฟ้า 15 สำนวน ผลการศึกษา พบว่า เรื่องเล่าเจ้าเสือข่านฟ้าในกลุ่มชนชาติไทใหญ่ เป็นการเล่าเรื่องแบบวีรบุรุษทางวัฒนธรรม วิถีกรรมสำคัญทางด้านวัฒนธรรมของเจ้าเสือข่านฟ้า คือ การต่อสู้ กอบกู้ชาติ ประเด็นนี้ ถือเป็นแนวคิดที่สอดแทรกในเรื่องเล่าโดยมีบทบาทต่อคนในชุมชนให้ได้มีสำนึกรักชาติร่วมแรงร่วมใจร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อจะกอบกู้ชาติไทใหญ่ ความเชื่อความศรัทธาต่อเรื่องเล่าเจ้าเสือข่านฟ้า ส่งต่อให้คนไทใหญ่รุ่นหลังได้รักสามัคคีกัน ร่วมใจปกป้อง กอบกู้ชาติตามรอยวีรบุรุษทางวัฒนธรรมที่คนไทใหญ่ยึดถือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ

สรุปได้ว่า เรื่องเล่าที่มีบทบาทต่อคนในพื้นที่หรือ ชาวบ้านในชุมชนอย่างยิ่ง ทั้งในแง่การส่งต่ออุดมการณ์อันเป็นลักษณะเด่นจากเรื่องเล่าในท้องถิ่นแห่งนั้น และรวมพลังคนในพื้นที่พร้อมกันได้ถือเป็นต้นแบบความประพฤติที่ดีต่อชนรุ่นหลัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ ใช้แนวคิดการสื่อความหมายวีรบุรุษวัฒนธรรม เพื่อศึกษาเรื่องเล่าถึงท่านดีผู้้องเอี้ย ที่ชาวบ้านชุมชนสายบุรี ในจังหวัดปัตตานี ศรัทธายึดถือเป็นแบบอย่างวีรบุรุษผู้กล้าหาญ ปกป้องบ้านเมือง เสียสละ การยกย่องความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมในชุมชนนี้ สื่อผ่านพิธีกรรมและเรื่องเล่า

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีศึกษาวีรบุรุษวัฒนธรรมผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรม โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการศึกษาเรื่องเล่าและพิธีกรรมที่สื่อความหมายวีรบุรุษวัฒนธรรม วิเคราะห์เรื่องเล่าและพิธีกรรมในชุมชนสายบุรี ที่สะท้อนความหมายเกี่ยวกับวีรบุรุษวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ของท่านดีผู้้องเอี้ย ซึ่งชาวบ้านในชุมชนยกย่องศรัทธา

1. ขอบเขตพื้นที่วิจัย

พื้นที่วิจัย มีขอบเขตที่ “ชุมชนในตลาดสายบุรี” บริเวณเขตเทศบาลเมืองตะลัน ตำบลตะลัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยมีพื้นที่วิจัย 2 ส่วนย่อย ได้แก่

1.1 พื้นที่บริเวณศาลเจ้าในชุมชนสายบุรี ซึ่งทำพิธีบูชาท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย และมีเรื่องเล่าถึงความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมของท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย

1.2 พื้นที่บ้านเรือนในชุมชนสายบุรี ที่ชาวบ้านทำพิธีบูชาท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย และมีเรื่องเล่าถึงความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมของท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย

2. ขอบเขตข้อมูลการศึกษาวิจัย

2.1 พิธีกรรมเกี่ยวกับท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย ที่ทำขึ้นเพื่อสื่อถึงความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของท่าน

2.2 เรื่องเล่าถึงท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย ที่สื่อถึงความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของท่าน

3. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่

3.1 กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน 4 คน ที่ศรัทธาท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย

3.2 กลุ่มคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ 4 คน ที่เคารพ ศรัทธาท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย

ผู้ให้ข้อมูลหลักข้างต้นเหล่านี้ แบ่งเป็น

1) กลุ่มผู้ทำพิธีที่ศาลเจ้า 3 คน บุคคลกลุ่มนี้ทำพิธีเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าถึงท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย ในฐานะวีรบุรุษทางวัฒนธรรม เกณฑ์คัดเลือกมาจากคุณสมบัติในการทำหน้าที่ในพิธีกรรม คือ ผู้ทำพิธีร่างทรง ประธานศาลเจ้า และคณะกรรมการศาลเจ้า

2) กลุ่มผู้ทำพิธีที่บ้าน 5 คน บุคคลกลุ่มนี้ทำพิธีที่บ้านเพื่อบูชาท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย และเล่าเรื่องถึงท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย ในฐานะวีรบุรุษทางวัฒนธรรมในชุมชน เป็นชาวบ้านชุมชนสายบุรี

4. เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ชาวบ้านสายบุรีที่ศรัทธา รับรู้และเล่าเรื่อง พร้อมทั้งทำพิธีบูชาท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย ผู้ให้ข้อมูลหลักพิจารณาจากเกณฑ์ รุ่นอายุคน ดังนี้ 4.1) รุ่นทวด 1 คน 4.2) รุ่นปู่ย่าตายาย 2 คน 4.3) รุ่นพ่อแม่ 3 คน และ 4.4) รุ่นลูกหลาน 2 คน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะจงผู้ทำพิธีที่ศาลเจ้า และชาวบ้านผู้ทำพิธีบูชาที่บ้าน

5.2 การพูดคุยรวบรวมประเด็นเรื่องเล่าถึงท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย ทั้งจากชาวบ้านที่ต่างเชื้อสายกัน ทั้งคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธในชุมชนสายบุรี ปัตตานี ที่ศรัทธาท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย ในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรม

5.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยตีความข้อมูลด้วยแนวคิดวีรบุรุษวัฒนธรรม จากข้อมูลเรื่องเล่าและพิธีกรรม ที่สะท้อนถึงความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรม ในด้านต่าง ๆ ของท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย โดยชาวบ้านในชุมชนสายบุรี นับถือเชิดชูท่าน

7. การเสนอผลการศึกษาวิจัย

เสนอผลจากการตีความ และเรียบเรียงข้อมูล โดยวิเคราะห์ผลการศึกษา และรายงานผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์จากเรื่องเล่าและพิธีกรรมในชุมชนสายบุรี ที่สื่อความหมายวีรบุรุษวัฒนธรรมของท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ย โดยชาวบ้านสายบุรี ยึดถือท่านเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความกล้าหาญ 2) การปกป้องบ้านเมือง และ 3) ความเสียสละ

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในประเด็นการสื่อความหมายวีรบุรุษทางวัฒนธรรม ของท่านด้ฮู้ฮ้องเอี้ยที่ชาวบ้านชุมชนสายบุรี ในปัตตานี ศรัทธายึดถือเป็นแบบอย่างวีรบุรุษผู้กล้าหาญ ปกป้องบ้านเมือง เสียสละ การยกย่องท่านเป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรมในชุมชนนี้ สื่อผ่านพิธีกรรมและเรื่องเล่าในท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) วีรบุรุษทางวัฒนธรรมผู้เป็น

แบบอย่างความกล้าหาญ 2) วีรบุรุษทางวัฒนธรรมผู้เป็นแบบอย่างการปกป้องบ้านเมือง และ 3) วีรบุรุษทางวัฒนธรรมผู้เป็นแบบอย่างความเสียสละ ลำดับถัดไปขอเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. วีรบุรุษทางวัฒนธรรมผู้เป็นแบบอย่างความกล้าหาญ

ประเด็นการสื่อความหมายถึงท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ว่าเป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรมผู้เป็นแบบอย่างความกล้าหาญนั้น ชาวบ้านในชุมชนสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ศรีทราและยึดถือวีรกรรมของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ซึ่งสื่อความหมายถึงบุรุษผู้กล้าหาญผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรม ดังนี้

1.1 เรื่องเล่าความกล้าหาญของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ

เรื่องเล่าถึงท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ในชุมชนสาขบุรี ปัตตานี มีการเชิดชูท่านยิ่งเนื่องจากในอดีตมีชาวประมงในชุมชนสาขบุรี ได้วางอวน และติดรูปสลักของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ชาวบ้านผู้นี้เป็นโรคผิวหนังคล้ายคลึงคลุฑที่หายอย่างเหลือเชื่อ นี่จึงเป็นที่มาการตั้งศาลบูชารูปสลักท่านที่ผู้ต้องเอื้อในสาขบุรี (Anothaisathaporn, 2023) ส่วนเรื่องเล่าถึงความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ในแง่ความกล้าหาญ มีเรื่องเล่าที่ชาวบ้านในชุมชนสาขบุรี ปัตตานี เล่าสืบต่อกันมาอย่างยาวนานและส่งต่อเรื่องเล่านี้ไปถึงลูกหลานอีกด้วย เรื่องเล่านี้เชิดชูท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ซึ่งมีความเด็ดเดี่ยว ใจกล้า ไม่เกรงกลัวโจรผู้ร้าย ทั้งในตอนที่ท่านที่ผู้ต้องเอื้อ สอบได้เป็นจอหงวน ได้รับยกย่องว่า เก่งกาจทั้งงานราชการและงานปราบปรามโจรผู้ร้าย แม้ท่านอยู่ในเมืองหลวง ท่านก็ไม่ละทิ้งหน้าที่การกำจัดผู้มีอิทธิพล และโจรที่รังแก ทำร้ายชาวบ้าน (Ochaamphawan, 2023)

นอกจากนี้ ในเรื่องเล่าถึงท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ที่ส่งต่อกันว่า ในช่วงที่ท่านได้รับมอบหมายให้ไปปกครองเมืองจวนจิ่ว ที่ชายแดน เพื่อดูแลชาวบ้านที่ยากจน ลำบากขัดสนเพราะมีโจรมากมาย ท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ก็กล้าหาญทั้งการปราบโจรผู้ร้ายในเมืองจวนจิ่ว รวมถึงเมืองใกล้เคียงตลอดเส้นทางที่ท่านเดินทางไปปราบหนี่ที่เป็นเจ้าเมือง ความกล้าหาญอีกอย่างหนึ่งที่เด่นชัดของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ คือ การเข้าต่อสู้ ปะทะกับกลุ่มผู้คิดร้ายกับชาวบ้านเมืองจวนจิ่ว โดยท่านต่อสู้กับกลุ่มผู้ร้ายนี้ ที่กำลังจะใส่ยาพิษในบ่อน้ำของเมือง เพื่อวางยาให้มีคนตาย จะได้ลดจำนวนชาวบ้านในช่วงที่เมืองเกิดภัยแล้ง ข้าวปลาอาหารขาดแคลน ไม่เพียงพอให้กับคนในเมือง ท่านต่อสู้อย่างกล้าหาญกับคนร้ายกลุ่มนี้จนไม่หวั่นที่จะแลกด้วยชีวิตของท่านเอง โดยกินยาพิษที่จะเทในบ่อน้ำเพื่อให้ชาวบ้านในเมืองปลอดภัย (Phetkong, 2023; Ochaamphawan, 2023)

การต่อสู้อย่างยอมแลกชีวิตนี้ถือเป็นความกล้าหาญของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ ที่ได้รับการเชิดชูในฐานะวีรบุรุษทางวัฒนธรรม

1.2 พิธีกรรมเชิดชูความกล้าหาญของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ

ชาวบ้านในชุมชนสาขบุรีจำนวนมาก หลายครอบครัว ได้ทำพิธีระลึกถึงความกล้าหาญของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ พิธีกรรมนี้ทำขึ้นที่บ้าน โดยหลายครอบครัวมี “ตัวพระ” ซึ่งหมายถึง หิ้งบูชาท่านที่ผู้ต้องเอื้อ การทำพิธีบูชาท่าน แสดงออกด้วยการไหว้ มีน้ำชาและจุดธูป เทียน ถวาย อันสื่อถึงความเคารพและเชิดชูในความกล้าหาญของท่าน ชาวบ้านเชื่อว่าควนรูป ถวายและแสงเทียนนี้ จะส่งถึงท่านที่ผู้ต้องเอื้อให้รับรู้ได้ (Sae-lao, 2023; Suntarakorn, 2023)

นอกจากนี้ ที่ตัวพระจะมีรูปบูชาท่านที่ผู้ต้องเอื้อ กับเกี้ยวจำลองที่ผ่านการปลุกเสกจากศาลเจ้าเพื่ออัญเชิญท่านประทับประจำบ้านด้วย เกี้ยวท่านที่ผู้ต้องเอื้อ มีลักษณะพิเศษ เป็นคานหาม 1 อันแบบปักดิน สื่อถึงการลงช่วยถึงชาวบ้านอย่างรวดเร็วและกล้าหาญของท่านที่ผู้ต้องเอื้อ

ตัวพระสำหรับท่านที่ผู้ต้องเอื้ออยู่ในตำแหน่งกลางบ้าน และหันออกหน้าบ้าน โดยสื่อนัยการบอกว่าครอบครัวนี้ได้นุชาท่านที่ผู้ต้องเอื้อ และรับแบบอย่างความกล้าหาญของท่านที่ผู้ต้องเอื้อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต (Phetkong, 2023; Ochaamphawan, 2023)

2. วีรบุรุษทางวัฒนธรรมผู้เป็นแบบอย่างการปกป้องบ้านเมือง

ประเด็นการสื่อความหมายถึงท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ว่าเป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรมผู้เป็นแบบอย่างการปกป้องบ้านเมืองนั้น ชาวบ้านในชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี ศรัทธาและยึดถือวีรกรรมของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ซึ่งสื่อความหมายถึง บุรุษผู้ปกป้องบ้านเมือง ผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรม ดังนี้

2.1 เรื่องเล่าการปกป้องบ้านเมืองของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย

การปกป้องบ้านเมืองของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ถือเป็นแบบอย่างทางวัฒนธรรมสำหรับการเชิดชูในฐานะผู้มีสำนึกในการรักษาป้องกันแว่นแคว้น มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับวีรกรรมทางด้านนี้ของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ยว่า ในช่วงที่เกิดสงครามสมัยท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ยเป็นจอหงวนที่เมืองหลวง ท่านก็พากองกำลังทหาร 36 กองทัพเพื่อต่อสู้กับข้าศึกที่มารุกรานดินแดนของเมืองหลวง ท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย เห็นความสำคัญของบ้านเมืองที่จะต้องรักษาป้องกันไว้ไม่เสียอาณาจักรแก่เมืองอื่นที่มารุกราน (Anukul, 2023; Phomchianrat, 2023)

เมื่อพิจารณาในแง่หนึ่งจึงเห็นว่า เรื่องเล่าถึงท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ได้เชิดชูท่านว่าเป็นจอหงวนที่มีความสามารถทั้งด้านราชการแผ่นดินและการปราบปรามข้าศึกคู่ชื่อนานไปด้วย

นอกจากนี้ในเรื่องเล่าที่ชาวบ้านชุมชนสายบุรีได้เล่าสืบต่อกันถึงวีรกรรมท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ก็ยังบอกถึงการที่ท่านมาประจำเป็นเจ้าเมืองจวนจิ๋ว ท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ก็ได้นำทัพและกองกำลังทหาร กองม้าเพื่อต่อสู้กับข้าศึกที่มารุกรานเมืองด้วย ท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย เป็นวีรบุรุษทั้งในฐานะเจ้าเมือง และทั้งในฐานะแม่ทัพที่นำกองกำลังทหารไปสู้รบกับโจรผู้ร้าย และข้าศึกที่เข้ามาทำลายแว่นแคว้น ท่านได้วางแผนการรบและจัดชั้นปราการของการป้องกันเมืองไว้อย่างรอบคอบเพื่อป้องกันเมืองและชาวบ้านให้ปลอดภัย (Anukul, 2023; Phomchianrat, 2023)

เรื่องเล่าข้างต้นในแงุ่มที่ท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ทุ่มเทกำลังกายและพยายามสุดความสามารถเพื่อพิทักษ์แว่นแคว้นทั้งในฐานะจอหงวนเมืองหลวงและในฐานะเจ้าเมืองจวนจิ๋ว จึงเป็นที่มาของการเชิดชูท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ซึ่งชาวบ้านในชุมชนสายบุรี ปัตตานี เคารพท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย เชิดชูในวีรกรรมโดยเห็นท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย เป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรมด้านการปกป้องบ้านเมือง

2.2 พิธีกรรมเชิดชูการปกป้องบ้านเมืองของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ในชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ชาวบ้านท้องถิ่นแห่งนี้มีทั้งคนไทยเชื้อสายจีน และชาวบ้านคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ แต่ชาวบ้านทั้งสองเชื้อสายนี้ที่อยู่ในชุมชนสายบุรี ล้วนศรัทธาและเคารพนับถือท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย จึงได้สร้างศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง เพื่อทำพิธีบูชาอุปถัมภ์ท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย อันเป็นศูนย์รวมใจของชาวบ้านในท้องถิ่นสายบุรี

ทั้งนี้ชาวบ้านในชุมชนสายบุรีจำนวนมาก ได้ทำพิธีระลึกถึงวีรกรรมการปกป้องบ้านเมืองของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย พิธีกรรมนี้ทำขึ้นในช่วงวันเกิดของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ตรงกับปฏิทินจีนช่วงวันที่ 18 เดือน 6 พิธีกรรมที่เชิดชูการปกป้องบ้านเมืองของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย กระทำผ่านวีรกรรมที่ท่านยกกองกำลังทหาร 36 กองทัพ ต่อสู้กับข้าศึกเพื่อรักษาแว่นแคว้นไว้

พิธีกรรมข้างต้นมีการประกอบพิธีเลี้ยงทหาร ที่ออกรบเคียงข้างท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ในพิธีกรรมนี้จัดขึ้นบริเวณลานหน้าศาลเจ้า ร่างทรงจะเป็นผู้รับดวงวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ของท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย เพื่อให้ท่านประสานกับวิญญาณของกองกำลังทหาร 36 กองทัพ ซึ่งร่วมรบพร้อมท่านในการปกป้องบ้านเมือง

การตั้งเครื่องสักการะบูชาในพิธีกรรมเลี้ยงทหาร จะมีข้าวสุก อาหารเจที่ปรุงสุก ผลไม้ที่มีในฤดูกาล สังเกตได้ว่าเครื่องไหว้เหล่านี้เป็นอาหารที่ธรรมดา หาได้ไม่ยาก เนื่องจากมีความเชื่อว่า ท่านตี่ฮู่ฮ่งเอี้ย ได้ฝึกทหารร่วมรบให้เป็นผู้อยู่กันอย่างธรรมดาแบบชาวบ้านในเมืองที่ไปประจำการ ดังนั้น เครื่องไหว้ดวงวิญญาณทหารจึงเป็นอาหารที่หาได้สะดวกในวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน

นอกจากนี้เครื่องโหว้อหารข้างต้นจะใส่ในด้วย 36 ใบ เพื่อสื่อถึงกองทหาร 36 กองทัพ ที่เป็นกำลังร่วมรบกับท่านผู้ฮ่องเอี้ย วิศวกรรมครั้งนี้บ่งชี้ถึงความสำคัญในการปกป้องบ้านเมือง โดยท่านผู้ฮ่องเอี้ย เป็นผู้ปลูกฝังและถ่ายทอดอุดมการณ์แห่งความสำนึกหวงแหนความเป็นเอกราชของแคว้น

ในเครื่องโหว้อของพิธีเลี้ยงทหารยังมีเครื่องเช่นอีก คือ เหล้า กับน้ำชา เพื่อตอถึงดวงวิญญาณของกองกำลังทหารทั้ง 36 กองทัพ ให้มีความคึกคัก ฮึกเหิมพร้อมที่ท้าน้ำที่อันเป็นวิศวกรรมปกป้องบ้านเมืองตามแบบอย่างท่านผู้ฮ่องเอี้ย สิ่งสำคัญที่ใช้ในพิธีเช่นโหว้อเลี้ยงทหาร คือ ขนมนั่น อันสื่อถึงการสร้างชั้นปราการ หอรบเพื่อใช้ปกป้องแคว้นและใช้เป็นที่พักผ่อนมองข้าศึกที่ยกทัพมาประชิดเมือง การโหว้อขนมนั้นในพิธีนี้จึงเป็นการสื่อถึงการร่วมสร้างชั้นปราการ หอรบให้เพิ่มขึ้นเพื่อปกป้องบ้านเมือง (Anukul, 2023; Phomchianrat, 2023)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเครื่องเช่นโหว้อและนัยสำคัญของพิธีโหว้อทหาร ที่ร่วมรบกับท่านผู้ฮ่องเอี้ย เพื่อปกป้องบ้านเมืองนั้น ได้แสดงให้เห็นถึง ความศรัทธาของชาวบ้านสายบุรี ที่มีสำนึกหวงแหนรักษาความสงบร่มเย็นในท้องถิ่นของตน เช่นเดียวกับ ที่เห็นแบบอย่างวิศวกรรมของท่านผู้ฮ่องเอี้ยในการปกป้องบ้านเมือง

3. วิถีบูรณทางวัฒนธรรมผู้เป็นแบบอย่างความเสียสละ

การสื่อความหมายถึงท่านผู้ฮ่องเอี้ย ในประเด็นว่าเป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแบบอย่างความเสียสละนั้น ในชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี ชาวบ้านมีความเชื่อและศรัทธา โดยยึดถือวีรกรรมของท่านผู้ฮ่องเอี้ยด้านความเสียสละ ซึ่งสื่อความหมายผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรม ดังนี้

3.1 เรื่องเล่าความเสียสละของท่านผู้ฮ่องเอี้ย

ในเรื่องเล่าที่กล่าวถึงวีรกรรมด้านความเสียสละของท่านผู้ฮ่องเอี้ย มีประเด็นสำคัญที่ชาวบ้านในชุมชนสายบุรี เล่าเรื่องส่งต่อกันปากต่อปาก ยาวนานจนมาถึงรุ่นลูกหลานว่า ท่านผู้ฮ่องเอี้ย ช่วงที่มีชีวิตท่านคำนึงถึงผู้อื่น หรือชีวิตอื่น ก่อนจะมองมาที่ตัวเองเสมอ ความเสียสละของท่านนี้ยิ่งใหญ่ถึงขั้นที่ท่านยอมสละชีวิตตนเองเพื่อกินยาพิษ โดยกลุ่มคนร้าย จะวางยาใส่ลงบ่อน้ำของเมือง เพื่อฆ่าชาวบ้านในช่วงที่เกิดภัยแล้ง ซึ่งอาหารขาดแคลน หากมีชาวบ้านมากมาย ข้าวปลาอาหารก็จะไม่เพียงพอแก่คนจำนวนมาก จึงได้ลงมือจะใส่ยาพิษในบ่อน้ำกำจัดชาวบ้าน ท่านผู้ฮ่องเอี้ยก็สละชีวิตตนเอง เป็นสัญญาณบอกเหตุร้ายเตือนชาวบ้านให้รู้ตัว ชาวบ้านได้ป้องกันชีวิต สามารถอยู่รอดอย่างปลอดภัยต่อไป

ทั้งนี้การเสียสละชีวิตของท่านผู้ฮ่องเอี้ย ที่เป็นวีรกรรมอันเลื่องลือมาจนถึงรุ่นลูกหลานในชุมชนสายบุรี คือ สภาพร่างกายของท่านที่เป็นสีดำเพราะท่านกลืนพิษแทนชาวบ้าน แล้วพิษนั้นแผ่กระจายทั่วร่างของท่าน สภาพของสีผิวเป็นสีดำ คล้ายตามความรุนแรงของพิษ อีกทั้งดวงตาสีแดง บวมทั้งสองข้างของท่านผู้ฮ่องเอี้ย ก็เป็นผลจากความรุนแรงของพิษ ที่ท่านกลืนแทนชาวบ้าน ป้องกันอันตรายไม่ให้ชาวบ้านต้องกินน้ำในบ่อประจำเมืองที่ถูกวางยาจากกลุ่มคนร้าย นี่ถือเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมด้านการเสียสละอย่างแท้จริง (Anukul, 2023; Anothaisathaporn, 2023)

นอกจากนี้ในเรื่องเล่าด้านวีรกรรมความเสียสละของท่านผู้ฮ่องเอี้ย ยังกล่าวถึง ในช่วงออกรบกับข้าศึก ที่ท่านได้หาหญ้าและอาหารมาเลี้ยงม้าในกองทัพที่จะออกรบ ท่านคำนึงว่า ม้าพวกนี้เป็นส่วนสำคัญในการนำพาทหารเพื่อสู้รบ ปกป้องบ้านเมือง และม้าพวกนี้ยังมีส่วนอย่างยิ่งที่จะสร้างชัยชนะในการรบกับศัตรู ถ้าไม่มีการบำรุงเลี้ยงม้าให้เต็มที่ก็ถือว่าไม่ได้ให้ความสำคัญแก่สัตว์พวกนี้ที่มีคุณแก่การพิทักษ์บ้านเมือง ท่านจึงยอมเสี่ยงชีวิตในยามสงครามเพื่อหาหญ้ามาให้ม้าศึก เพื่อให้ม้าพวกนี้ได้มีท้องและมีพลังในการออกรบช่วยบ้านเมือง (Anothaisathaporn, 2023; Sac-ko, 2023)

สรุปได้ว่า เรื่องเล่าท่านผู้ฮ่องเอี้ย ที่ชาวบ้านเล่าสืบต่อกันไปยังลูกหลานนั้น นี่ถือเป็นแบบอย่างให้รู้จักเสียสละ เพื่อส่วนรวมต่อชุมชน

3.2 พิธีกรรมเชิดชูความเสียสละของท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย

ในจังหวัดปัตตานี ที่ชุมชนสายบุรี มีชาวบ้านทั้งคนไทยเชื้อสายจีน และชาวบ้านคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ทั้งสองเชื้อสายนี้ในชุมชนสายบุรี อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และล้วนศรัทธาในท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย มีการทำพิธีกรรมต่อท่านที่ศาลเจ้าเล่าเอี้ยะกง เพื่อระลึกถึงวีรกรรมความเสียสละของท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย โดยเฉพาะพิธีเลี้ยงม้าที่เชิญวิญญาณของม้าศึกทั้ง 36 กองทัพในอดีต ที่ท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ยอาศัยม้าเหล่านี้ร่วมทำศึกปกป้องบ้านเมือง พิธีกรรมนี้ทำขึ้นในช่วงปฏิทินจีนวันที่ 18 เดือน 6 อันตรงกับวันเกิดของท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย

พิธีกรรมเลี้ยงม้านี้รำลึกว่า ท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ยได้เสียสละอาหารบางส่วนในกองทัพให้ม้าศึกเหล่านี้ และท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ยยังเสี่ยงชีวิตในยามสงคราม ออกหาหญ้ามาให้ม้าศึก เพื่อให้ม้าพวกนี้ได้อิ่มท้องมีพลังออกรบช่วยปกป้องบ้านเมือง ในการทำพิธีเลี้ยงม้าศึกจะจัดช่วงบ่ายหลังพิธีเลี้ยงทหาร การเช่นจะใช้หญ้า โดยชุดหลุมทั้ง 4 ทิศ เหนือ ได้ ตะวันออก ตะวันตก บริเวณหน้าศาลเจ้า สื่อความนัยว่า เชิญวิญญาณม้าทั้ง 4 ทิศ 36 กองทัพ ที่ร่วมรบมารับของเช่น พิธีกรรมนี้ร่างทรงที่ประทับวิญญาณท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย จะเป็นผู้เรียกวิญญาณม้าศึกเหล่านั้นมา นี่สื่อถึงความเสียสละ การคำนึงถึงชีวิตอื่นซึ่งท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย ไม่เคยลืมที่จะใส่ใจต่อชีวิตอื่นแม้จะเป็นสัตว์ ท่านก็สละอาหาร หางของกินให้ ยังห่วงใย

นอกจากนี้พิธีเลี้ยงม้ายังปักธูป 5 สี เหลือง แดง เขียว ดำ ขาว สัญลักษณ์แทนธาตุทั้ง 5 นัยว่าเชิญสรรพชีวิตอื่นมาร่วมรับของเช่นด้วย โดยท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย สละอาหารให้ เพราะใส่ใจในสรรพชีวิตต่าง ๆ มีการจุดธูป 1 ดอกบอกวิญญาณให้มารับของเช่น ผ่านการจุดไฟเผาหญ้า และราดน้ำกับเหล้าให้ถึงวิญญาณทั้งเหล่าม้าศึกและสรรพชีวิต ได้กินทั้งอาหารและน้ำ (Sae-ko, 2023) นี่เป็นพิธีสื่อถึงความเสียสละของท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย ที่ชาวสายบุรีประกอบขึ้นเพื่อยึดถือเป็นแบบอย่างวีรบุรุษวัฒนธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ตู่ฮู่ฮองเอี้ย ในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรมต่อชาวบ้านชุมชนสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ มุ่งศึกษาการสื่อความหมายวีรบุรุษวัฒนธรรมของท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย ผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรมที่ชาวบ้านในชุมชนสายบุรี ปัตตานี เชิดชูและยึดถือท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย เป็นแบบอย่างความดีงาม

การศึกษา พบว่า ชาวบ้านในชุมชนสายบุรี ถึงแม้มีความต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ โดยมีทั้งผู้ที่เป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน แต่ทั้งสองกลุ่มนี้ก็ได้อิทธิพลของท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย เป็นแบบอย่างวีรบุรุษวัฒนธรรมผ่านการเล่าเรื่องและทำพิธีกรรมในท้องถิ่น ประเด็นนี้สอดคล้องกับที่ Pinnukul, Singyabuth, & Sirisuk (2020) ได้เสนอความคิดว่า พิธีกรรมและเรื่องเล่าที่ชาวบ้านในชุมชนเชื่อถือศรัทธาและมีการเข้าร่วม ส่งต่อทั้งพิธีกรรมและเรื่องเล่านี้ จะสร้างความหลอมรวมให้ชาวบ้านในชุมชนมีความสงบสุข

อย่างไรก็ดี บทบาทของวีรบุรุษวัฒนธรรมสำหรับท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย ที่สื่อสารผ่านเรื่องเล่ากับพิธีกรรมต่อชาวบ้านใน “ชุมชนในตลาดสายบุรี” จังหวัดปัตตานี ก็จะพบลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกับผลการศึกษาของ Chaiklam (2018) โดยประเด็นสำคัญ คือ ชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้มีความแตกต่างระหว่างการเป็นคนไทยเชื้อสายจีน กับคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ รวมถึงสภาพในพื้นที่จังหวัดปัตตานีก็พบบริบทเหตุการณ์ความไม่สงบ อันเกี่ยวพันกับความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา แต่ชาวบ้านในชุมชนสายบุรีแห่งนี้ก็ยึดถือตามแบบอย่างท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ยในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรมของชุมชน จึงเห็นชาวบ้านในชุมชนของพื้นที่สายบุรี ปัตตานี มีสำนึกรักชาติดูแลท้องถิ่น มีสำนึกปกป้องชุมชนให้สงบ

อนึ่งในแง่ชาวบ้านในพื้นที่สายบุรี ของจังหวัดปัตตานี พบว่า ชาวสายบุรีทั้งคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีนล้วนนับถือท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ยในวีรกรรมด้านความกล้าหาญ การปกป้องบ้านเมือง และความเสียสละ ในเรื่องเล่าจะเชิดชูว่าท่านตู่ฮู่ฮองเอี้ย กล้าหาญสู้รบกับโจรผู้ร้ายทั้งในตอนที่ท่านเป็นจ้าวหงวนเมืองหลวง และช่วงการเดินทางไปเป็นเจ้าเมืองจวนจิ๋ว ระหว่างทางเมื่อผ่านเมืองต่าง ๆ และชาวบ้านเคียดแค้นเพราะพวกโจรปล้น ท่านก็จะปราบปรามกลุ่ม

โจรที่ทำร้ายชาวบ้าน วิศวกรรมความกล้าหาญนี้คนในชุมชนสายบุรีจึงนับถือท่านและทำพิธีตั้งคั่วพระที่บ้าน ทำหิ้งบูชาท่านตั้งอุ้องเอี้ย ยึดถือท่านเป็นแบบอย่างวีรบุรุษวัฒนธรรมผู้กล้าหาญ ชาวบ้านชุมชนสายบุรีมากมายที่ตั้งจิตฝากตัวเป็นลูกหลานท่านตั้งอุ้องเอี้ย พวกเขาจะมุ่งทำงานราชการในพื้นที่จังหวัดปัตตานีอย่างกล้าหาญเช่นเดียวกับท่านตั้งอุ้องเอี้ย ประเด็นการส่งต่อแนวคิดจากเรื่องเล่าและพิธีกรรมในบทบาทศิษย์ที่มีผลต่อคนในท้องถิ่นด้านการสร้างเสริมบรรทัดฐานอันดีในชุมชนนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Na Thalang (2020) ที่กล่าวถึงบทบาทศิษย์จากตำนานเรื่องเล่ารวมถึงพิธีกรรมว่า มีส่วนหล่อหลอมรูปแบบแนวคิดและวิถีชีวิตอันดีงามต่อคนในท้องถิ่น

นอกจากนี้ในเรื่องวีรกรรมของท่านตั้งอุ้องเอี้ย ด้านการปกป้องบ้านเมือง ผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรมที่ชาวบ้านสายบุรีเชิดชูท่านตั้งอุ้องเอี้ย จะพบความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรม ซึ่งท่านนำทหาร 36 กองทัพสู้รบข้าศึก ปกป้องบ้านเมือง ส่วนพิธีกรรมเลี้ยงวิญญาณทหารที่ศาลเจ้าในสายบุรี ที่ชาวบ้านในชุมชนจัดขึ้น โดยร่างทรงประทับของท่านตั้งอุ้องเอี้ยได้เชิญท่านผู้กล้าทั้งหลายมารับของเซ่นไหว้นั้น ประเด็นนี้ที่สื่อการปกป้องบ้านเมืองซึ่งชาวบ้านสายบุรี ยึดถือท่านตั้งอุ้องเอี้ยเป็นแบบอย่างวีรบุรุษวัฒนธรรม ความสำคัญของพิธีกรรมกับเรื่องเล่าต่อคนในชุมชนให้มีสำนึกปกป้องบ้านเมืองนี้ ตรงตามที่ Nammontree (2015) และ Panchon (2014) วิเคราะห์ว่า เรื่องเล่าซึ่งมีพิธีกรรมด้วยมีบทบาทให้คนในท้องถิ่นผูกพันกับวีรชนผู้ปกป้องบ้านเมือง ชาวบ้านจะมีสำนึกในการดูแลบ้านเมืองตามแบบอย่างวีรชน

เมื่อพิจารณาที่ท่านตั้งอุ้องเอี้ย ในด้านการเสียสละชีวิตกษัตริย์เพื่อปกป้องชีวิตชาวเมืองจนจิวให้ปลอดภัย รวมถึงเสี่ยงภัยหาหน้ให้ม้าศึกได้กินอิ่มช่วงออกรบและเสวยอาหารส่วนหนึ่งเพื่อม้าศึกเหล่านี้ด้วย ประเด็นนี้สื่อถึงท่านด้านความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรม ดังนั้นเรื่องเล่านี้และพิธีกรรมเลี้ยงม้า โดยชาวบ้านสายบุรีจัดขึ้นเพื่อระลึกถึงความเสียสละของท่านตั้งอุ้องเอี้ย และเชิญวิญญาณม้าศึกมารับของเซ่นไหว้ จะเห็นบทบาทพิธีกรรมกับเรื่องเล่าถึงวีรบุรุษวัฒนธรรมว่า ชาวสายบุรียึดถือความดีงามนี้ของท่านเป็นแบบอย่างหล่อหลอมทำให้คนในชุมชนปรองดองกัน รู้จักเสียสละเพื่อผู้อื่น สร้างความเข้มแข็งให้หมู่คณะ ผลการศึกษาที่ได้นี้เป็นประเด็นเพิ่มเติมจากที่ Chaiklam (2018) พิจารณาว่าวีรบุรุษวัฒนธรรมมีส่วนปลูกฝังคุณธรรมให้ผู้นับถือ ผู้คนในท้องถิ่นปฏิบัติตามคุณธรรมของวีรบุรุษวัฒนธรรมก็จะมีความสุข

ความสำคัญของการถ่ายทอดเรื่องเล่ากับการร่วมประกอบพิธีถึงท่านตั้งอุ้องเอี้ยในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรม ผลการศึกษาในประเด็นนี้ พบแง่มุมที่แตกต่างในบางมิติกับ Wallipodom (2016) ที่ชี้ว่า วีรบุรุษวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการกล่อมเกลจิตใจผู้นับถือ ถึงแม้วีรบุรุษวัฒนธรรมจะมีตัวตนจริงหรือไม่ในประวัติศาสตร์ แต่ทางด้านชาวบ้านชุมชนสายบุรี ปัตตานี พวกเขาล้วนเชื่อว่า มีตัวตนอยู่จริงสำหรับท่านตั้งอุ้องเอี้ย การเชื่อนักแน่นว่ามีตัวตนอยู่จริงในด้านวีรบุรุษวัฒนธรรมนี้ พบว่า ชาวบ้านก็ยังจริงจังกกับการยึดถือปฏิบัติต่อชุมชน ตามอย่างแนวทางของวีรบุรุษวัฒนธรรม ในแง่นี้ที่ชาวบ้านสายบุรี ปัตตานี เชื่อถึงการมีตัวตนของท่านตั้งอุ้องเอี้ย พบว่า ชาวบ้านในชุมชนอย่างต่อเนื่องกว่า 4 รุ่นอายุคนยังร่วมกันประกอบพิธีกรรมและเล่าถึงท่านตั้งอุ้องเอี้ย อันเกี่ยวข้องกับการเชิดชูคุณธรรมในด้านต่าง ๆ ในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรม

บทบาทการยังคงอยู่ของเรื่องเล่าและพิธีกรรมที่ศรัทธาต่อท่านตั้งอุ้องเอี้ยในฐานะวีรบุรุษวัฒนธรรมนี้ ส่วนราชการของจังหวัดปัตตานี ก็ได้ต่อยอดคุณค่าของประเด็นวีรบุรุษวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยส่วนราชการในงานท่องเที่ยวของปัตตานี และฝ่ายงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมืองตะลุบัน ได้ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการประกอบพิธีบูชาท่านตั้งอุ้องเอี้ยที่ศาล เป็นงานวัฒนธรรมของท้องถิ่น ที่สร้างเสริมทั้งความกลมเกลียวในพื้นที่และความสงบ ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ที่แม้ชาวบ้านแตกต่างกันระหว่างคนไทยเชื้อสายจีน กับคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ก็อยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็น ไม่ขัดแย้งกัน ช่วยแสดงให้เห็นภาพลักษณ์การคลี่คลายสภาพความไม่สงบของพื้นที่จังหวัดปัตตานีไปได้

สรุป

แม้ในท้องที่สายบุรี จังหวัดปัตตานี ชาวบ้านต่างเชื้อชาติ มีทั้งคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยนับถือศาสนาพุทธ แต่ผู้คนทั้งสองกลุ่มก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะมีท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย เป็นที่ยึดถือ เป็นแบบอย่างวีรบุรุษวัฒนธรรมผ่านการเล่าเรื่องและทำพิธีกรรมในชุมชน ท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย เป็นวีรบุรุษวัฒนธรรม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความกล้าหาญ 2) การปกป้องบ้านเมือง และ 3) ความเสียสละ ในเรื่องเล่าขานกันว่า ท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย กล้าหาญปราบโจรผู้ร้าย ทั้งช่วงที่เป็นจอทวนในเมืองหลวง และช่วงเดินทางผ่านเมืองต่าง ๆ ไปเป็นเจ้าเมืองจวนจิ๋ว ท่านได้กำจัดโจรที่ปล้นชาวบ้าน ท่านสร้างความสงบสุขให้ชาวบ้าน วีรกรรมความกล้าหาญนี้คนในชุมชนสายบุรีเชิดชูท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย จึงทำพิธีตั้งตัวพระที่บ้าน เป็นหิ้งบูชาท่านว่า เป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมผู้กล้าหาญ

ส่วนวีรกรรมการปกป้องบ้านเมือง ชาวสายบุรีมีเรื่องเล่าถึงท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย ที่ท่านนำทหาร 36 กองทัพสู้รบข้าศึก ปกป้องบ้านเมือง ชาวสายบุรีทำพิธีเลี้ยงทหารที่ศาลเจ้าในชุมชน ร่างทรงประทับของท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย ได้เชิญวิญญาณทหารรับของเช่น ไห้ว นี้แสดงถึงจิตใจชาวสายบุรีที่เห็นความสำคัญเรื่องการปกป้องบ้านเมือง โดยยึดถือท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย เป็นแบบอย่างวีรบุรุษวัฒนธรรม ชาวบ้านสายบุรีก็จะดูแลชุมชนของตนตามแบบอย่างท่านด้ฮู้ฮองเอี้ยด้วย

เมื่อพิจารณาถึงความเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรมด้านการเสียสละของท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย ที่เล่าว่า ท่านกนิยาพิชเพื่อปกป้องชีวิตชาวเมืองจวนจิ๋วให้ปลอดภัย รวมถึงเสี่ยงภัยหาญสู้ให้ม้าศึกได้กินอิ่มช่วงออกรบและเสวยอาหารส่วนหนึ่งเพื่อม้าศึกด้วย ชาวบ้านสายบุรีก็ทำพิธีเลี้ยงม้า โดยจัดขึ้นที่ศาลเจ้าเพื่อระลึกถึงความเสียสละของท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย และเชิญวิญญาณม้าศึกมารับของเช่น ไห้ว ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่า ชาวสายบุรียึดถือคุณธรรมจากวีรบุรุษวัฒนธรรมเป็นแบบอย่าง ทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของผู้อื่น รู้จักเสียสละเพื่อผู้อื่น สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน จึงสรุปได้ว่าวีรบุรุษวัฒนธรรมมีส่วนอย่างยิ่งในการหล่อหลอมคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้นับถือ และมีส่วนส่งเสริมความสงบสุขในท้องถิ่น ด้วยเหตุผลจากที่ผู้คนระลึกและปฏิบัติตามคุณธรรมของวีรบุรุษวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กร ที่ส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนในการส่งเสริมและปลูกฝังให้แก่ผู้คนในท้องถิ่น หรือชุมชน ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ได้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยมีเครื่องเชื่อมโยงจิตใจเป็นวีรบุรุษวัฒนธรรม

1.2 จากผลการวิจัยที่เห็นการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของชาวบ้านในชุมชนสายบุรี ทั้งกลุ่มที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนกับคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ โดยร่วมพิธีกรรมที่ศาลเจ้า ทั้งพิธีบูชาท่านด้ฮู้ฮองเอี้ย พิธีเลี้ยงทหาร พิธีเลี้ยงม้า นับว่าเป็นความโดดเด่นของชุมชนสายบุรี ในแง่การแสดงออกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่ฝ่ายงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี ควรวางแผนประชาสัมพันธ์เพื่อจัดเป็นของดีประจำชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการสื่อความหมายของวีรบุรุษทางวัฒนธรรมในพื้นที่หรือชุมชน ซึ่งผู้คนมีสถานะดำรงอยู่แบบชนชาวยุโรปหรือชนกลุ่มน้อย เพื่อพิจารณาย่อยสำคัญและบทบาทของเรื่องเล่ากับพิธีกรรมต่อวีรบุรุษวัฒนธรรมที่เป็นศูนย์รวมจิตใจกับการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้คนในชุมชนรวมกลุ่มดำรงอยู่ได้กับผู้คนในสังคมกระแสหลัก

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในชุมชนชาวเขาหรือชาวเล ที่ชาวบ้านในชุมชนแสดงการสื่อความหมายถึงวีรบุรุษทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน เพื่อจะได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนัยของวีรบุรุษวัฒนธรรมกับการรักษาอัตลักษณ์ในท้องถิ่น

References

- Anothaisathaporn, S. (2023, 4 August). *Interview*. The President of a Shrine who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Anukul, S. (2023, 4 August). *Interview*. A Performer of Rituals at a Shrine who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Chaiklam, S. (2018). King Taksin the Great: The Viewpoint of “The Hero of Tradition”. *Journal of Humanities*, 15(1), 41-53. [in Thai]
- Chantavanich, S. (2012). *Sociological Theory*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Charoensin-o-larn, C. (2012). *Semiology, Structuralism, Post-structuralism, and the Study of Political Science*. Bangkok: Wilapasa Press. [in Thai]
- Nammontree, N. (2015). *The Story of Thao Suranari: The Creation of Cultural Landscape of Korat Thai in Nakhon Ratchasima in Contemporary Thailand* (Master’s Thesis). Mahasarakham University, Maha Sarakham. [in Thai]
- Na Thalang, S. (2020). *Folklore Theories: Methodology for Analyzing Legends and Folktales*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Ochaamphawan, P. (2023, 4 August). *Interview*. A performer of Rituals at Home who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Panchon, S. (2014). *Chao Soe Khan Fa: Hero narrative in Tai Yai* (Master’s Thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai. [in Thai]
- Phetkong, P. (2023, 4 August). *Interview*. A Performer of Rituals at Home who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Phomchianrat, P. (2023, 4 August). *Interview*. A shaman who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Pinnukul, P., Singyabuth, S., & Sirisuk, M. (2020). “Marzong” godliness and humanity invoking spirits in the ritual area of Phuket Vegetarian Festival. *Phuket Rajabhat University Academic Journal*, 16(1), 183-208. [in Thai]
- Sae-ko, T. (2023, 4 August). *Interview*. A Shrine Committee Member who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Sae-lao, A. (2023, 4 August). *Interview*. A Performer of Rituals at Home who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Suntarakorn, N. (2023, 4 August). *Interview*. A Performer of Rituals at Home who Narrated the Story of Tee Hu Ong Eia. [in Thai]
- Wallipodom, S. (2016). *Culture Hero: Cultural Heroes from the Perspective of ‘Srisak Wallipodom’*. Retrieved October 31, 2023 from <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=728> [in Thai]